

*Gjennomføring av et multilateralt system for tilgang
til plantegenetiske
ressurser og fordeling av godene under FAOs
internasjonale traktat for plantegenetiske ressurser*

Grethe Helene Evjen, seniorrådgiver LMD

Det multilaterale systemet:

Forpliktende globalt system som
tilrettelegger for utveksling av
plantemateriale for forskning,
foredling og opplæring

OMFATTER:

- 64 plantearter/slekter og
- Plantemateriale som er statlig
og offentlig eid, eller
- Plantemateriale som frivillig
meldes inn i systemet

Hvorfor innføre et multilateralt system?

- Genetiske ressurser har tradisjonelt vært sett på som "menneskehetens felles arv"!
- Men patenteiere ble gitt enerett på kommersialisering av oppfinnelser basert på biologisk materiale (ca. 1950)
- Og UPOV – ga planteforedleren enerett til markedsføring av plantesorter (1961)
- Derfor fastslo CBD at statene hadde suveren rett til egne genressurser – statlig/privat/felles/offentlig (1992)
- Forskere, undervisere og foredlere er gitt tilgang til plantegenetiske ressurser gjennom det multilaterale systemet under den Internasjonale plantetraktaten
- Nordisk ministerråd fastslår at NordGen forvalter plantegenetiske ressurser i Norden (2003)
- Norsk naturmangfoldlov vil regulere tilgang -2009????
- Et internasjonalt regime vil legge globale rammer for utveksling og godedeling av genetiske ressurser (2010?)

3

Det kongelige landbruks- og matdepartement

Skriv inn tema

Standard kontrakten skal følge alt materiale i det multilaterale systemet (Standard Material Agreement)

- Leverandørens forpliktelser
  - Å gi tilnærmet gratis tilgang til plantemateriale som omfattes av systemet
  - Å gi tilgang til relevant dokumentasjon sammen med materialet
  - Å sende inn årlige rapporter til FAO om hvem som har fått tilgang
- Mottakerens forpliktelser:
  - Ikke ta patent på hele eller deler av materialet i den form det er mottatt
  - Betale inn andel av inntekten til traktatens *benefit sharing* fond – ved patentering!
  - Videreformidle standard kontraktens forpliktelser ved overføring av plantematerialet til en annen part.

4

Det kongelige landbruks- og matdepartement

Forpliktelser til rettferdig og likeverdig godedeling

- Ved kommersialisering av produkter som ikke er tilgjengelige for videre forskning og foredling skal 1,1 % av bruttosalg minus 30%, betales til Plantetraktatens *benefit-sharing* fond
- Privat og offentlig sektor skal oppfordres til samarbeid og partnerskap med privat sektor i utviklingsland
- Matvareindustrien skal oppfordres til å bidra

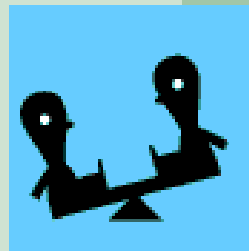

5

Det kongelige landbruks- og matdepartement

Hvordan går det?

- Ca 100 000 transaksjoner årlig v/ NordGen, de fleste europeiske land og CGIAR
- Enkelte utviklingsland nøler med å delta
- Ingen midler sålangt fra obligatorisk godedeling
- Frivillig midler til *benefit-sharing* fond fra Norge, Italia og Spania. Dvs 1-2 mill kr årlig til fordeling på prosjekter i uland
- Ingen særskilte tiltak for å øke partnerskap og samarbeid
- Behov for å styrke forskning og foredling i utviklingsland for å sikre økt matsikkerhet
- Økt forskningsaktivitet i utviklingsland vil styrke og gi økt nytteverdi av det multilaterale systemet

6

Det kongelige landbruks- og matdepartement

Hva gjør vi?

Nasjonalt

- Informerer
- Tilrettelegger for nordisk samarbeid
- Regulerer

Nordisk:

- Samarbeider europeisk
- Være i front
- Samarbeider bilateralt

Internasjonalt:

- Gir frivillig bidrag og oppfordrer andre
- Tar int. initiativ til *benefit sharing* og *farmers rights* beslutninger
- Deltar aktivt i forberedende og besluttende organ